

1982

ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

ΚΥΠΡΟΣ

Αγαπητοί φίλοι,

Ο μεγάλος γάλλος ποιητής και φίλος της Ειρήνης, Λουί Αραγκόν, που το όνομα του βρίσκεται επικεφαλής της "Εκκλησης των Βιατό", είχε πει για την πατρίδα μου, την Κύπρο, που την επισκέφθημε λίγο πριν από το θάνατο του:

" Η Κύπρος δέν παίρνει παρά ένα μικρό χώρο στη Μεσόγειο, όπως και η καρδιά στο σώμα του ανθρώπου, που πάλλει εντούτοις γεμάτη δύναμη..."
Πραγματικά, αγαπητοί φίλοι, η Κύπρος είναι σαν μία κουκίδα πάνω στον παγκόσμιο χάρτη. Αν αγγίζετε πάνω το δάκτυλο σας, χάνεται. Κι όμως αυτή, η μικροσκοπική κουκίδα, θα μπορούσε, κάποια μοιραία στιγμή, να γίνει ο σπινθήρας που να τινάζει ολόκληρη την ανθρωπότητα στον αέρα. Και σάς ρωτώ, πόσες τέτοιες κουκίδες, σπινθήρες υπάρχουν στον πλανήτη μας; Αν τις ~~παραμελούσαμε~~ απαριθμούσαμε, θα έπρεπε να απαριθμήσουμε όλες τις μικρές και τις μεγάλες εστίες πολέμου και τοπικών συρράξεων, ~~όλες τις~~ όλες τις στρατιωτικές βάσεις, κάθε αποθήκη πυρηνικών πυρομαχικών σε κάθε τετραγωνικό χιλιόμετρο γής, θάλασσας και αέρα.. Κι αν παίρναμε μια πάλινη ~~με~~ υδρόγειο σφαίρα και καρφώναμε πάνω της με καρφίτσες όλα αυτά τα σημεία κινδύνου που απειλούν την ανθρωπότητα, φοβάμαι πως η σφαίρα μας θα είχε μετατραπεί σ'ένα τρομαχτικό αχινό, ένα τέρας που κουβαλάει σε κάθε ~~χίλι~~ χιλιστό του κορμιού του τα μέσα της αυτοκαταστροφής του.

Όταν ο γιος μου ήταν πέντε χρονών ήθελε να γίνει εφευρέτης και ν'ανακαλύψει τη μηχανή του χρόνου. Τώρα είναι δεκαοχτώ χρονών και θά ήθελα εγώ ν' ~~ανακαλύψω~~ ανακαλύψω τη μηχανή του χρόνου. Η κόρη μου είναι δεκαπέντε χρονών και μου είπε: "Ας μη γίνει πόλεμος μέχρι που να τελειώσω τις σπουδές του πιάνου μου. Για τα παιδιά μας μίμρυναν τρομαχτικά τα χρονικά περιθώρια. Η απειλή στέκεται πάνω από τα κεφάλια του όπως σ' άλλες γενιές στεκόταν το φεγγάρι.

Κι η τέχνη,; Ποιά είναι η δύναμη της, η αποτελεσματικότητα της σ'αυτή τη σχιζοφρενική πραγματικότητα των γεγονότων και των αριθμών; Μόνο ένα παράδειγμα θα φέρω: Την ταινία: " Την επομένη..." που παρουσιάζει την επομένη μέρα

ζει την επομένη μέρα της πυρηνικής καταστροφής. Ο μέσος αμερικανός θεατής, καθισμένος μέσα στην θαλπωρή και την ασφάλεια του "λίβιγκι ρούμ" του, βέβαιος ότι όλοι οι κίνδυνοι είναι μονάχα για τους άλλους, βέβαιος ότι οι δυό ωκεανοί του παρέχουν μιά αιώνια μακμή μακαριότητα, ταρακουνήθηκε. Καμιά πολιτική δήλωση, κανένα άρθρο στις εφημερίδες, καμιά επιστημονική ανακοίνωση δεν είχε την επίδραση, ~~αποτέλεσμα~~ ^{άμεση} και μαζική, που είχε αυτή η ταινία. Να λοιπόν που έχει δύναμη η τέχνη. Μήπως χρειάζεται ν'αναφερθούμε στη Γκουέρνικα του Πικασσο ή στο "Πόλεμος και Ειρήνη" του Τολστόη;

Κι άς μή ξεχνούμε, αγαπητοί φίλοι, πώς και η ίδια η Τέχνη κάνει αγώνα επιβίωσης. Μιλούμε για το ανθρώπινο είδος, πώς θα χαθεί μετά από ένα γενικό πυρηνικό πόλεμο. Να μπορούσαμε να προσθέσουμε. Το ανθρώπινο είδος θα χαθεί χωρίς ν'αφήσει ίχνη πίσω του. Γιατί μέσα στη φρενίτιδα και στην αλλοφροσύνη της αλληλοκαταστροφής, ποιός θα σκεφτεί να διατηρήσει ή να προφυλάξει τα ~~αθάνατα~~ αθάνατα έργα τέχνης, το Δεύβρο, το Ερμιτάζ, τον Παρθενώνα, τις τραγωδίες του Αισχύλου ή τα έπη του Ομήρου, του Σαίξπηρ ή του Δάντη, τη μουσική του Μπετόβεν ή τις πορσελέ ~~κεκλιές~~ νες της Κίνας, τα μνημεία των Ίνκας ή των Φαραώ, όλα εκείνα τα μικρά και τα μεγάλα που συνθέτουν τον ανθρώπινο πολιτισμό στην υπέροχη πολυμορφία αλλά και μοναδικότητα του. Όλα αυτά που χρειάστηκαν μόχθοι και σοφία χιλιετηρίδων για να φτάσουν ως εμάς.

Η τέχνη λοιπόν η ίδια κάνει αγώνα επιβίωσης. Και στρατιώτες της, εθελοντές ή επαγγελματίες, όλοι εμείς που την υπηρετούμε, άλλος λίγο, άλλος περισσότερο. Ο πόλεμος είναι βέβαια, άνισος, τα όπλα μας δεν μπορούν να συγκριθούν με τα πυρηνικά. Ας σκεφτούμε όμως πώς σ'αυτό τον αγώνα δεν είμαστε μόνοι. Πλάϊ στην Τέχνη, μάχεται η Επιστήμη, που κι αυτή βλέπει με φρίκη και δέος να επειλούνται όλα τα επιτεύγματα της. Και πλάϊ στην Επιστήμη μάχεται η ίδια η μητέρα Φύση, με τα αλάνθαστα ένστικτα της. Στον αγώνα αυτό δεν υπάρχουν σύνορα γλώσσας, θρησκείας, φυλής ή φύλου. Είναι μονάχα από τη μιά μεριά η ζωή με όλα τα υπέροχα που την συνοδεύουν και από την άλλη ο θάνατος και το αιώνιο σκοτάδι.

Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να χαιρετίσω την ωραία αυτή πρωτοβουλία της "Εκκλησίας των 100" να συγκεντρώσουν εδώ, στην αιώνια πόλη του Παρισιού, διανοούμενους απ'όλο τον κόσμο, για να διαδη-

